

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 31.5.2005
KOM(2005) 246 končno

2004/0209 (COD)

Spremenjen predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o spremembi Direktive 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa

(predložena s strani Komisije)

~~{SEC(2004) 1154}~~

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. Uvod

Dne 22. septembra 2004 je Komisija sprejela predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa¹. Ta predlog je bil 22. septembra 2004 predložen Evropskemu parlamentu in Svetu.

11. maja 2005 je Ekonomski in socialni odbor dal svoje mnenje o predlogu Komisije². Odbor regij je dal svoje mnenje 14. aprila 2005³.

Evropski parlament je sprejel svoje stališče v prvi obravnavi dne 11. maja 2005⁴.

2. SPREMEMBE

Spremembe, ki jih predlaga Evropski parlament

Komisija lahko v celoti sprejme spodaj navedene spremembe, o katerih meni, da prispevajo k izboljšanju njenega predloga, ob tem da ohranjajo njene cilje in politično upravičenost, ob upoštevanju stališč, ki so jih že izrazile države članice v Svetu:

- sprememba št. 1 (navesti sklepe zasedanja Evropskega sveta v Lizboni): glej uvodno izjavo št. 4;
- sprememba št. 2 (nova formulacija uvodne izjave 4): glej uvodno izjavo št. 4;
- sprememba št. 3 (sklicevanje na povečano stopnjo zaposlenosti žensk): glej uvodno izjavo št. 5;
- sprememba št. 4 (dodano sklicevanje na usklajenost delo/družina): glej uvodno izjavo št. 7;
- sprememba št. 8 (navajanje člena 31(2) Listine): glej uvodno izjavo št. 14;
- sprememba št. 11 (kumuliranje ur v primeru več delovnih pogodb): glej uvodno izjavo št. 2;
- sprememba št. 12 (dodana določba glede združljivosti dela in družinskega življenja): glej člen 2(b);
- sprememba št. 13 (črtanje pododstavka 2 člena 16(b) Listine): glej člen 16;
- spremembi št. 16 in 18 (nadomestni počitek): glej člena 17(2) in 18(3);
- sprememba št. 17 (odprava napake): glej prvi pododstavek člena 17(5);
- sprememba št. 19 (referenčno obdobje): glej člen 19;

¹ COM(2004) 607 konč.

² UL C, ..., str.

³ UL C, ..., str.

⁴ UL C, ..., str.

- sprememba št. 24 (določba o veljavnosti sporazumov opt-out, ki so bili podpisani pred začetkom veljavnosti sedanje direktive): glej člen 22(1)(c).

Nasprotno pa Komisija ne more na tej stopnji sprejeti drugih sprememb, ki jih je predlagal Parlament. Zdi se, da nekatere med njimi ne predstavljajo dodane vrednosti, ali pa se zdi, da niso sprejemljive s strogo pravnega stališča. Komisija je mnenja, da bi druge spremembe lahko porušile ravnotežje prvotnega besedila in otežile nastanek sporazuma ali pridobitve zadostne večine v okviru Sveta.

Pri tem se Komisija zaveda svoje vloge v okviru postopka soodločanja, se pravi, vloge posrednika med dvema vejama zakonodajne oblasti Skupnosti.

Med spremembami, ki jih Komisija ni sprejela, je treba glede spremembe št. 20 (o posameznem opt-outu) navesti, da je Komisija jasno nakazala, da je, klub temu, da je ne more sprejeti kot takšne, pripravljena poiskati možni kompromis glede tega vprašanja, ki ločuje subjekte v procesu soodločanja. Poleg tega je Komisija v zvezi s spremembo št. 10 (čas dežurstva) tudi nakazala, da z Evropskim parlamentom deli zaskrbljenost glede zdravja in varnosti delavcev, ki redno dežurajo, in da bi dodala določbo z namenom, da se nedejavna obdobja časa dežurstva ne upoštevajo v zvezi z dnevnim in tedenskim počitkom.

Spremenjeni predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o spremembi Direktive 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 137(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije⁵,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora⁶,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij⁷,

v skladu s postopkom iz člena 251 Pogodbe⁸,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Člen 137 Pogodbe določa, da mora Skupnost podpirati in dopolnjevati dejavnosti držav članic z namenom izboljšati delovno okolje zaradi varovanja zdravja in varnosti delavcev. Direktive, sprejete na podlagi tega člena, se morajo izogibati uvajanju upravnih, finančnih in zakonskih omejitev, ki bi zavirale ustanavljanje in razvoj malih in srednjih podjetij.
- (2) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2003/88/ES z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa⁹ določa minimalne zahteve glede varnosti in zdravja pri organizaciji delovnega časa v zvezi s trajanjem dnevnega počitka, odmorov, tedenskega počitka, najdaljšega tedenskega delovnega časa, letnega dopusta in vidikov nočnega, izmenskega dela ter delovnega ritma. **Te minimalne zahteve se uporabljajo za vse delavce, kot je določeno v pododstavku a) člena 3 Direktive 89/391/EGS¹⁰.**
- (3) Dve določbi Direktive 2003/88/ES vsebujeta klavzulo, ki predvideva revizijo pred 23. novembrom 2003. Gre za člen 19 in člen 22(1).

⁵ UL C [...] [...], str. [...].

⁶ UL C [...] [...], str. [...].

⁷ UL C [...] [...], str. [...].

⁸ UL C [...] [...], str. [...].

⁹ Direktiva 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa, UL L 299, 18.11.2003, str. 9.

¹⁰ Direktiva Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu, UL L 183, 29.6.1989, str. 1.

- (4) Po več kot 10 letih od sprejetja Direktive 93/104/ES Sveta¹¹, prvotne direktive v zvezi z organizacijo delovnega časa, je treba ~~posodobiti zakonodajo Skupnosti z namenom, da bi se bolje odzvala na~~ v večji meri upoštevati nove okoliščine in zahteve, tako delodajalcev kot delavcev, in imeti na razpolago sredstva za doseganje ciljev na področju rasti iz zaposlovanja, ki jih je določil Evropski svet 22. in 23. marca 2005 v okviru Lizbonske strategije.
- (5) Uskladitev med poklicnim in družinskim življenjem je ravno tako bistven element za doseg ciljev, ki si jih je Unija postavila v Lizbonski strategiji, zlasti povečanje stopnje zaposlenosti žensk. Direktiva po svoji naravi ne ustvarja le bolj ugodne delovne klime, temveč tudi omogoča boljše prilagajanje potrebam delavcev, predvsem tistih, ki imajo družinske obveznosti. Več sprememb, ki jih uvaja Direktiva 2003/88/ES, ~~zlasti kar zadeva člen 22, omogoča naj bi omogočilo~~ boljšo usklajenost med delom in družinskim življenjem.
- (6) V tem smislu morajo države članice spodbujati socialne partnerje, da na ustrezni ravni sklenejo sporazume, ki določajo pravila za boljšo usklajenost med poklicnim in družinskim življenjem.
- (7) Opazna je ~~najti novo ravnotežje med varovanjem~~ potreba po povečanju varovanja zdravja in varnosti delavcev ter ~~potreba~~, da se organizaciji delovnega časa da več prožnosti, zlasti kar zadeva čas dežurstva in še posebej neaktivni del med časom dežurstva, in da bi se našlo novo ravnovesje med uskladitvijo dela in družinskega življenja po eni strani in bolj prožno organizacijo delovnega časa po drugi strani.
- (8) Ponovno se mora pregledati določbe v zvezi z referenčnimi obdobji z namenom poenostavitve obstoječe ureditve in boljše prilagoditve potrebam podjetij in delavcev.
- (9) Izkušnja, pridobljena pri uporabi člena 22(1), kaže, da končna odločitev, ki je zgolj individualna, o odstopanju od člena 6 Direktive, lahko povzroči težave v zvezi z varovanjem zdravja in varnosti delavcev ter s svobodno odločitvijo delavca.
- (10) V skladu s členom 138(2) Pogodbe se je Komisija na ravni Skupnosti posvetovala s socialnimi partnerji o možni usmeritvi aktivnosti Skupnosti na tem področju.
- (11) Komisija je po tem posvetovanju ocenila, da bi bila aktivnost Skupnosti zaželeno in se je ponovno posvetovala s socialnimi partnerji na ravni Skupnosti o vsebini načrtovanega predloga v skladu s členom 138(3) Pogodbe.
- (12) V smislu te druge faze posvetovanj socialni partnerji Komisije niso obvestili o svoji pripravljenosti, da začnejo postopek, ki bi lahko pripeljal do sklenitve sporazuma, kakor je določeno v členu 138(4) Pogodbe.
- (13) Glede na to, da ciljev predlaganega ukrepa Skupnosti, ki zajema posodobitev zakonodaje Skupnosti v zvezi z organizacijo delovnega časa, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in se jih lahko torej bolje doseže na ravni Skupnosti, lahko Skupnost sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. V

¹¹ Direktiva 93/104/ES Sveta z dne 23. novembra 1993 o določenih vidikih organizacije delovnega časa, UL L 307, 13.12.1993, str. 18.

skladu z načelom sorazmernosti iz tega člena ta direktiva ne presega okvira, ki je potreben za doseg te ciljev.

- (14) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela iz Listine o temeljnih človekovih pravicah Evropske unije. Še zlasti je namen te direktive zagotoviti popolno spoštovanje pravice do pravičnih in enakopravnih delovnih pogojev iz člena 31 Listine o temeljnih človekovih pravicah Evropske unije **in zlasti odstavka 2 navedenega člena, ki določa, da „ima vsak delavec pravico do omejitve najvišjega števila delovnih ur, dnevnega in tedenskega počitka ter plačanega letnega dopusta“.**
- (15) V skladu z načelom subsidiarnosti in načelom sorazmernosti iz člena 5 Pogodbe ciljev zgoraj predlaganega ukrepa države članice ne morejo zadovoljivo doseči, kadar gre za spremembo veljavnega akta zakonodaje Skupnosti –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Direktiva 2003/88/ES se spremeni:

1. V člen 2 se dodajo točke 1a, **1aa** in 1b:

„1a. „čas dežurstva“: obdobje, med katerim mora biti delavec na razpolago na svojem delovnem mestu in na zahtevo delodajalca opravljati svoja dela ali naloge.

1aa. „delovno mesto“ kraj ali kraji, kjer delavec običajno opravlja svoja dela ali naloge in ki je določen/ki so določeni v skladu s tem, kar je določeno v delovnem razmerju ali pogodbi o zaposlitvi, ki se uporablja za delavca.

1b. „neaktivni del časa dežurstva“: obdobje, med katerim delavec opravlja dežurstvo v smislu člena 1a, vendar njegov delodajalec ne zahteva, da opravlja svoja dela ali naloge.

2. Doda se naslednji člen 2a:

„Člen 2a

Čas dežurstva

Neaktivni del časa dežurstva se ne šteje za delovni čas, razen če to ni drugače določeno z nacionalnim zakonom ali, v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso, s kolektivno pogodbo ali sporazumom med socialnimi partnerji.

Neaktivni del časa dežurstva se lahko izračuna „na osnovi povprečnega števila ur ali deleža časa dežurstva, z upoštevanjem izkušenj v zadevnem sektorju, s kolektivno pogodbo ali sporazumom med socialnimi partnerji ali po posvetovanju s socialnimi partnerji.

Neaktivnega dela časa dežurstva ni mogoče upoštevati pri izračunu obdobja počitka, določenih v členih 3 (dnevni počitek) in 5 (tedenski počitek)“.

Obdobje, med katerim delavec dejansko opravlja svoja dela ali naloge med časom dežurstva, se vedno šteje za delovni čas.

3. **Doda se naslednji člen 2b:**

„Člen 2b

Usklajenost med poklicnim in družinskim življenjem

Države članice spodbujajo socialne partnerje na primerni ravni, da brez poseganja v njihovo neodvisnost sklepajo sporazume s ciljem boljše usklajenosti med poklicnim in družinskim življenjem.

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da:

– delodajalci pravočasno obvestijo delavce o vseh spremembah delovnega ritma ali organizacije dela in

– lahko delavci zahtevajo spremembe svojega delovnega urnika in ritma in da morajo delodajalci proučiti te zahteve ob upoštevanju potreb po prožnosti delodajalcev in delavcev.“

4. **Člen 16(b) se črta.**

~~„(b) za uporabo člena 6 (najdaljši tedenski delovni čas) referenčno obdobje, ki ni daljše od štirih mesecev.~~

~~Kljub temu lahko države članice zaradi objektivnih ali tehničnih razlogov ali razlogov, ki se nanašajo na organizacijo dela, podaljšajo to referenčno obdobje na 12 mesecev, ob upoštevanju splošnih načel varovanja zdravja in varnosti delavcev in če se socialni partnerji posvetujejo in se spodbuja vse ustrezne oblike socialnega dialoga, vključno s pogajanjem, če jih udeleženci želijo.~~

~~Če je pogodba o zaposlitvi krajša od enega leta, referenčno obdobje ne sme presegati dolžine pogodbe o zaposlitvi.~~

~~Plačan letni dopust, dodeljen skladno s členom 7, in odsotnost zaradi bolezni nista vključena ali ne štejeta pri izračunu povprečja.“~~

5. **Člen 17 se spremeni:**

a) V odstavku 1 se besede „od členov 3 do 6 in 16“ nadomestijo z besedami „od členov 3 do 6, 8 in 16(a) in (c)“.

b) V odstavku 2 se besede „če zadevni delavci dobijo enakovreden nadomestni počitek“ nadomestijo z besedami „če zadevni delavci dobijo enakovreden nadomestni počitek v razumnem roku, **ki ne presega 72 ur, ki ga je treba določiti z nacionalno zakonodajo ali s kolektivno pogodbo ali sporazumom med socialnimi partnerji.**“.

c) V uvodnem stavku iz odstavka 3 se besede „od členov 3, 4, 5, 8 in 16“ nadomestijo z besedami „od členov 3, 4, 5, 8 in 16(a) in (c)“.

d) Odstavek 5 se spremeni:

i) Prvi pododstavek se nadomesti z naslednjim besedilom:

„V skladu z odstavkom 2 tega člena so odstopanja mogoča od člena 6 pri zdravnikih na usposabljanju, v skladu z določbami iz drugega do ~~sedmega~~šestega pododstavka tega odstavka.“

ii) Zadnji pododstavek se črta.

6. V tretjem pododstavku člena 18 se besede „če zadevni delavci dobijo enakovreden nadomestni počitek“ nadomestijo z besedami „če zadevni delavci dobijo enakovreden nadomestni počitek v razumnem roku, ~~ki ne presega 72 ur ki ga je~~ treba določiti z nacionalno zakonodajo ali s kolektivno pogodbo ali sporazumom med socialnimi partnerji.“

7. Člen 19 se nadomesti z naslednjim besedilom:

~~Države članice imajo skladno s splošnimi načeli varovanja zdravja in varnosti delavcev možnost, da iz objektivnih ali tehničnih razlogov ali razlogov, povezanih z organizacijo dela, kolektivnimi pogodbami ali sporazumi, sklenjenimi med socialnimi partnerji, določijo referenčno obdobje za najdaljši tedenski delovni čas, ki v nobenem primeru ne presega dvanaajstih mesecev.~~

Države članice imajo skladno s splošnimi načeli varovanja zdravja in varnosti delavcev možnost, da iz objektivnih ali tehničnih razlogov ali razlogov, povezanih z organizacijo dela, določijo referenčno obdobje, ki ni daljše od 12 mesecev.

a) s kolektivno pogodbo ali sporazumom, sklenjenim med socialnimi partnerji, kakor je določeno v členu 18;

b) z zakonsko ali uredbeno določbo, pod pogojem, da države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da:

– delodajalec o uvedbi takega referenčnega obdobja pravočasno obvesti delavce in/ali njihove predstavnike in se z njimi o tem posvetuje;

– delodajalec sprejme vse potrebne ukrepe, da bi se izognil kakršnemu koli tveganju na področju zdravja in varnosti ali ga preprečil, ki bi lahko nastalo z uvedbo takšnega referenčnega obdobja.“

8. V členu 20 se odstavek 2 črta.

9. Člen 22 se spremeni:

a) Odstavek 1 se nadomesti z naslednjim besedilom:

„1. V obdobju največ treh let od datuma, določenega v členu 3 Direktive [2005/--/ES], imajo države članice možnost, da ne uporabijo člena 6, pri čemer upoštevajo splošna načela varovanja varnosti in zdravja delavcev. Izvajanje te možnosti mora

biti vendarle izrecno določeno s kolektivno pogodbo ali sporazumom, sklenjenim med socialnimi partnerji na ustrezni nacionalni ravni, ali z **nacionalnim zakonom**.“

~~Izvajanje te možnosti je prav tako mogoče s sporazumom med delodajalcem in delavcem, če ni v veljavi nobene kolektivne pogodbe in če v podjetju ali ustanovi ni predstavnikov zaposlenih, pooblaščenih za sklenitev kolektivne pogodbe ali sporazuma med socialnimi partnerji na tem področju v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso.~~

b) Doda se naslednji odstavek 1a:

„1a. V vsakem primeru morajo države članice, ki želijo izkoristiti možnost iz odstavka 1, sprejeti naslednje potrebne ukrepe za zagotovitev, da:

a) noben delodajalec od delavca ne zahteva, da dela več kot 48 ur v sedemdnevem obdobju, izračunanem kot povprečje za referenčno obdobje iz člena 16(b), če prej ni pridobil delavčevega pisnega soglasja za opravljanje takega dela. Veljavnost takega dogovora ne more biti daljša od enega leta, z možnostjo podaljšanja. Soglasje, ki se ga da pri podpisovanju individualne pogodbe o zaposlitvi ali med celotnim poskusnim obdobjem, je nično in neveljavno;

b) delodajalec ne sme škodovati nobenemu delavcu, ki ni pripravljen dati soglasja za tako delo;

c) noben delavec ne sme delati več kot **6555** ur v danem tednu, razen če kolektivna pogodba ali sporazum med socialnimi partnerji tega ne določita drugače.

d) delodajalec vodi tekočo evidenco vseh delavcev, ki opravljajo tako delo, in **števila dejansko opravljenih ur ustrezne evidence za potrditev, da se določbe te direktive upoštevajo;**

e) evidence se predložijo pristojnim organom, ki lahko iz razlogov, povezanih z varnostjo in/ali zdravjem delavcev, prepovejo ali omejijo možnost preseganja najvišjega števila ur v delovnem tednu;

f) delodajalec pristojnim organom na njihovo zahtevo predloži podatke o primerih, ko so delavci dali soglasje za delo preko 48 ur v sedemdnevem obdobju, izračunano kot povprečje za referenčno obdobje iz člena 16(b), kakor tudi ~~o dejansko opravljenih urah teh delavcev~~ **ustrezne evidence za potrditev, da se določbe te direktive upoštevajo.**“

c) Doda se naslednji odstavek 1b:

„1b. Države članice, ki uporabijo možnost, določeno v tem členu pred datumom, določenim v členu 3 Direktive [2005/--/CE], lahko iz razlogov, povezanih z ureditvami na svojem na trgu dela, zahtevajo, da se ta možnost podaljša čez obdobje, določeno v odstavku 1 tega člena.

Komisija bo odločila o odgovoru na takšno zahtevo in ustrezno utemeljila svojo odločitev.“

d) Doda se naslednji odstavek 1c:

„1c: Države članice lahko določijo, da vsako soglasje, ki ga je delavec dal pred datumom, določenim v členu 3 Direktive [2005/--/CE], in še veljavno na ta datum, ostane veljavno še največ eno leto od navedenega datuma.“

10. Doda se naslednji člen 24a:

„Člen 24a

Poročilo o izvajanju

Najkasneje v ~~petih~~**treh** letih od datuma, določenega v členu 3 **Direktive [2005/--/CE]**, Komisija predloži Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru poročilo o izvajanju določb te direktive, še zlasti **členov 19 in 22(1) in (2) ter priloži, ter o vsaki zahtevi v skladu s členom 22b**, in mu, kjer je potrebno, ~~za postopno odpravo te določbe~~, priloži ustrezne predloge.“

Člen 2

Države članice določijo sistem sankcij za kršitve nacionalnih predpisov, sprejetih na podlagi te direktive, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev uporabe teh sankcij. Tako določene sankcije morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice obvestijo Komisijo o teh ukrepih najpozneje do datuma, navedenega v členu 3, in vsako nadaljnjo spremembo v najkrajšem možnem času. Še zlasti zagotovijo, da imajo delavci in/ali njihovi predstavniki na voljo ustrezne postopke za izvajanje obveznosti iz te direktive.

Člen 3

Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do [-] ali zagotovijo, da najpozneje do omenjenega datuma socialni partnerji po dogovoru uvedejo potrebne ukrepe s sporazumom. Komisiji takoj pošljejo besedilo teh predpisov in primerjalno tabelo med predpisi in to direktivo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 4

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 5

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, [...]

Za Evropski parlament
Predsednik
[...]

Za Svet
Predsednik
[...]